

Bozgurtlaryň ölümi -10/ romanyň dowamy

Category: Kitapcy,Taryhy proza

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Bozgurtlaryň ölümi -10/ romanyň dowamy Bölüm 1.09 – ÇALIK

“Açın üzerine dokuz yorgan örtseler uyuyamaz” sözünü Çalık çok iyi anlamıştı. Son yiyeceklerini anasıyla karısına ve üç çocuğuna verip kendi aç yattığı için bütün gece üşümüş, uyuyamamıştı. Bir gün önceden de ağzına bir şey koymamıştı. Bu kış işler düzeninde gitmiyordu.

Çalık, erken davranıp da bir geyik, hiç olmazsa bir tavşan avlamazsa işin nereye varacağını bildiği için çok erkenden kalkarak dağa yöneldi. Bir tavşan avlıyabilmek için sadağındaki otuz oku harcamağa razı idi. Atını sürerken karanlıklar arasında bazı gölgeler görür gibi oldu. Bakışlarını keskinleştirdi: Kendisi gibi bir çok atlılar da avlanmak için dağa, ormana gidiyorlardı. Canı sıkıldı. Atını mahmuzladı. Dağa vardığı sırada gün ışıdı. Çalık bir de bakıp dağda yüzlerce atlıyı görünce apıştı: “Burada tavşandan çok kişi var” dedi. Demek ki dün gece aç yatan yalnız kendisi değildi. Bunu düşününce sevindi. Elle gelen düğün bayram, diye düşündü. Av aramağa koyuldu.

Dağda birleşip sürek avı yapanlar vardı. Bağırıp tavşanları, sığınları ürkütüyorlar, sonra ardından dört nala at sürerek okluyorlardı. Bir geyik vuranlar daha çok durmuyorlar, geyiği paylaşarak dönüyorlardı. Fakat burası o kadar kalabalıktı ki bir tavşan, hele bir geyik avlamak her kulun başına konan devlet değildi.

Çalık üç defa ok fırlattığı halde bir şey vuramamıştı. Açlıktan elleri titreyip gözü karardığı için iyi gezleyemiyordu.

Vakit öğleye yaklaştığı halde daha iyi bir av yakalamıyan Çalığın birden gözleri parladı. İşte birkaç yüz adım ilerde iri bir tavşan, karşıkı düzlüğün bittiği yere doğru kaçıyordu. Çalık da, düzlük bitmeden hayvanı vurmazsa elden kaçıracağını anladığı için yaman bir hızla at sürüyordu. Tavşan düzlüğün sonuna yaklaşmış, arada yüz adım kadar bir açıklık kalmıştı ki, Çalık okunu fırlattı. Bir anda tavşanın tepetaklak sıçrayıp düştüğünü gördü. Almak için yaklaştı. Fakat hayvanın yanına varınca o kadar şaşırdı ki, az kalsın atından aşağı yuvarlanacaktı. Çünkü tavşanın gövdesine iki ok saplanmıştı. Çalık, attığı okun tavşana nasıl iki ok olarak saplandığını düşünürken biri soldan, biri de karşıdan, düzlüğün bittiği yerden olmak üzere iki atlının çıkageldiğini gördü. Üç atlı tavşanın önünde karşı karşıya durarak bakıştılar. Çalık işi kavramıştı. İki atlıya sordu:

– Okun birini ben attım. Ötekini hanginiz attınız?

Atlılardan biri cevap verdi:

– Okun birini ben attım.

– Öyleyse tavşan ikimizindir. Bölüşürüz.

Fakat üçüncü atlı Çalığa şöyle dedi:

– Tavşanda senin payın yoktur. Tavşan ikimizin.

– Neden?

– Tavşana değen ikinci ok benimdir.

Çalık duraksadı:

– Tavşanı ben de vurdum. Benim payımda olmalı.

– Tavşanda iki ok var. Tavşan vuranlarındır.

Anlaşılıyordu ki tavşana üç atlı da ok atmışlardı. Fakat bu oklardan ikisi tavşana değmişti. Vuranların bu üç kişiden hangisi olduğu belli değildi.

Atlılardan biri sadağından birkaç ok çıkardı. Çalığa ve ötekine göstererek şöyle dedi:

– Benim oklarımda ikişer çentik vardı. Tavşanda iki çentikli ok varsa yarısı benimdir.

Çalık da sadağından oklarını çıkararak gösterdi:

– Benim damgam çatışmış iki çizgidir.

Öteki atlı ok çıkarmadı:

– “Benim oklarımda damga yoktur” dedi.

Üçü de atlarından indiler. Tavşana saplanan iki oku çıkardılar. Birisi:

– “İşten benim okum. Üstünde iki çentik var” diye gösterdi.

İkinci oku eline almış olan Çalık kendi damgasını arıyordu. Çalığın gözleri kararmağa başlamıştı. Oku öteki atlıya uzattı:

– Bak şuna hele, iyi bak, dedi; benim açlıktan gözlerim kararıyor da göremiyorum. Benim damgamı görüyormusun?

Atlı oka iyice baktı:

– “Bunda senin damgan yok. Bu benim okumdur” diye cevap verdi.

İki atlı tavşanı kesip yüzüp paylaştılar. Sonra atlarına atlıyarak uzaklaştılar.

Çalık afallamıştı. Tavşanı kendisi vurduğunu sanıyordu. Bu iki atlı da nereden çıkmışlardı? Gözleri tavşanın vurulduğu yere takılı beklerken bir atlı sökün etti. Çalığa seslendi:

– Okunu mu arıyorsun? Şurada...

Çalık atlının gösterdiği yere bakınca utancından kızardı. Çünkü kendi oku tavşandan yirmi adım beriye düşmüştü. Toprağa

saplanmış olan oku çekip çıkardı. Üzerinde kendi damgasını gördü.

Durmağa gelmezdi. Atına atladı. Gene av gözlemeğe başladı. Bir aralık gözleri ileri çevrildi. Baktı: Uzakta iki kişi at üzerinde kılıçla vuruşuyorlardı. Çalık vuruşu görünce avı, açlığı unuttu. Dövüşenlere doğru atı mahmuzladı. İki er yalnız kılıçla çarpışıp duruyordu. Çalık bunlardan birini tanır gibi oluyordu. Kendi kendine:

– “Belki benim tanışlardan biridir. Ona bir kötülük gelmesin. Şunları ayırayım” diye düşündü. Kılıcını çekerek ikisinin arasına girdi. Atını şahlandırarak bağırdı:

– Ulan alık mısınız be? Ne dövüşüp duruyorsunuz? Galiba toksunuz da av avlıyacak yerde buraya gelmiş keyfediyorsunuz!

Atlılar ayrıldılar. İkisi de yaralıydı. Biri cevap verdi:

– Tavşan benimdi. Bu, ben vurdum diye almak diliyor. Kor muyum?

Öteki atlı haykırdı:

– Hayır! Tavşan benimdir ben vurdum.

İkisi de yerdeki tavşanı önce kendilerinin vurduğunu öne sürerek almak istiyorlardı. Bu yüzden iş dövüşe varmıştı. Çalık araya girdi:

– Tanrı böyle istemiş. İkinizin oku da vurmuş. Ne dövüşüyorsunuz? Ben demin alığın birini gördüm. Attığı ok tavşandan yirmi adım uzağa düşmüştü. Gene tavşanı almak istiyordu. Siz ise uslu kişilersiniz. Bu size yakışmaz. Ben size tavşanı üleştirivereyim!

Çalık yere sıçradı. Tavşanı yüzdü. İki denk parçaya ayırarak atlılara verdi. Atlılar birer “sağ ol” dedikten sonra çekip uzaklaştılar. Çalık bir zaman arkalarından baktı. Sonra elini dizine vurarak bağırdı:

– Tuuh! Albız alsın. Ben bunlardan kendime biraz et istiyecektim.

Çalık, dövüşü seyrederken unuttuğu açlığını gene hatırladı. Atını sürdü. Ormanın kıyı dönemecini dönünce durdu. Yerde okla vurulmuş bir tavşan yatıyordu. Çalık vurulup da eyesi çıkmıyan avı görünce şaşaladı. Deminki dövüşe göre bu tok gözlünün kim olabileceğini düşündü. Fakat bu düşüncesi uzun sürmedi. Çalık, Onbaşı Sançar'ı tanıdı:

– “Onbaşı Sançar! Bu tavşanı sen mi vurdun?” diye sordu. Onbaşı azarlar gibi cevap verdi:

– Ben vurdum. İstersen al!

Çalık, onbaşının bu hediyeı nereden aklına eserek verdiğini düşünmedi. Bir sıçrayışla yere atladı. Tavşanı aldı. Sonra onbaşıya dönerek:

– “Sağ ol onbaşı. İki gündür bir nesne yemedim. Bu da olmasaydı açlıktan geberecektim” dedi. Onbaşı asık yüzü ile sordu:

– İki gündür nesne yemedin mi?

– Yemedim ya.

– Neden yemedin?

– Yiyecek bulamadım.

– Yiyecek bulunmaz olur mu be? Al şunu iç!

Onbaşı Sançar kımız çamçağını Çalığa uzattı. Çalık yarım çamçak kımızı bir dikişte bitirerek çamçağı geri verirken:

– “Sağ ol onbaşı!” diye bağırdı. Çalığın gücü yerine gelmişti. Onbaşı Sançar atını sürerek uzaklaştı. Çalık, sevinçten bayağı esrik olmuştu. Artık eve giderek bu tavşanı kızartıp yemekten özge yol kalmıyordu.

Bayıra gelirken birdenbire durdu. Onbaşı Yamtar'la karşılaşmıştı. Yamtar'ın da elinde iri bir tavşan vardı. Çalık:

– “Onbaşı! İyi av avlamışsın” dedi. Yamtar somurtarak cevap verdi:

– Neresi iyi be? Bu tavşan benim dişimin kovuğunu doldurmaz. Ya evdeki kalabalık ne yiyecek?

Yamtar, Çalığın tavşanına gözlerini dikerek sordu:

– Senin tavşanın yarısını bana satar mısın?

– Ne verirsin?

– Yazın Çin'e akın ettiğimiz zaman sana bir dana yahut üç koyun veririm.

– Verirsin ama beni o zaman bulamazsın.

– Neden?

– O zamana değin ben açlıktan ölürüm.

Yamtar'ın canı sıkıldı. Birdenbire Çalığa şöyle dedi:

– Tavşanına benimle güreş tutar mısın?

Çalık bir düşündü. Eve bir tavşan yerine iki tavşanla dönmek çok güzel olacaktı. Sevinerek cevap verdi:

– Tutuşalım!

Yamtar'la Çalık attan inerek kılıç ve sadaklarını çıkardılar. Tutuştular. Vakit öğle idi. Yamtar daha iriyarı idi ama Çalık biraz önce içtiği yarım çamçak kımıza güveniyordu.

Tavşanlar yerde yatıyor, iki güreşçinin de kendilerinden daha tok olmıyan atları gezinerek otluyorlardı.

Çalık, güreş başlar başlamaz saldırarak Yamtar'ı yere vurmak

istedi. İstediydi ama am kütüğüne benziyen Yamtar yle kolay kolay devrilmiyordu. alığın attığı yaman bir çelme boşa gitmişti. alık bir ağaca çelme atmış gibi bacağı acıyarak kendisini sırtüstü düşmekten g kurtarmıştı.

alık, uzun zaman uğraşınca yoruldu ve yeniden acıktı. Bu kadar didinmeye Onbaşı Sançar'ın yarım amak kımızı dayanamamıştı. Şimdi saldırmak sırası Yamtar'a geliyordu. Artık ayakta greşemiyorlardı. Yamtar, alığı belinden kavrıyarak yere almıştı. Öyle yaman almıştı ki kendisi de yere yuvarlanmıştı. Birbirlerine sarmaş dolaş olmuşlardı. Kimin altta, kimin üstte olduğı belli olmuyordu. alık kalkamazsa yenileceğini anladı. Silkindi, kalktı. İki güreşçi karşılıklı bakıştılar. Girişmeğe kıyışamıyarak birbirlerinin çevresinde döndüler. Sonra birdenbire kıızışarak gene kapıştılar. Yorgun oldukları için oyunla güreş kazanmak istiyorlardı. İki usta güreşçi şimdi pek güzel bir güreş yapıyorlardı. alığın greşte yaman bir oyunu vardı. Karşısındakini ellerinden yakalıyarak kendisi birdenbire fırlıyarak havadan yere düşen ötekinin üstüne ullanır, sırtını yere getirirdi. alık bir eliyle Yamtar'ın ensesini tutmuş olduğı halde, öteki eliyle onun bileğinden yakaladı. Kendisini sırt üstü yere attı. Yamtar da onun üzerine düştü. Fakat alık bir ayağını kaldırmıştı. Yamtar, alığın ayağının üstüne düşerken, o ayağıyla Yamtar'ın ağır gövdesini kaldırarak kendi başına doğıru attı. Yamtar havada bir taklak atarken Çalığın başı sırasında düşerken alık fırladı. Yamtar'ın üzerine çullandı. İşte Yamtar'ın iki omuzu birden yere gelmek üzere idi. Fakat Yamtar kolay kolay yenilir mi? zerine abanmış olan koca alık sanki bir yorganmış gibi, Yamtar bir kımıldadı, kalkındı. alık da onu kaldırmamak için yapıştı. Bu kakışma kötü oldu. Çünkü uzun zamandır süren bu greşte iki güreşçi bayırın kıyısına geldiklerini sezmemişlerdi. Bu kıpırdayış üzerine ikisi de birbirlerine sarılmış oldukları halde bayırdan aşığı yuvarlanmağı başladılar. Bayır, aşığı yukarı yüz adım kadar vardı. İki Gök Türk erisi yuvarlana yuvarlana düzlüğü indiler. Birbirlerine

sıkı sıkıya yapışmışlardı. Eğer düştükleri yer bir su birikintisi olmasaydı ayrılacakları da yoktu. İyice kızışmış olan güreşçileri bu soğuk su üşütmedi. Bilakis terlemiş oldukları için, bu onlara serinlik verdi. Sudan çıkarak yeniden güreşe başladılar.

Güreş o kadar uzun sürmüştü ki artık akşam olmuştu. Ortalık kararmağa başlıyordu. Bir aralık nasıl oldu bilinemez, Çalığın ayağı bir taşa takıldı ve Çalık kendini sırt üstü yerde buldu.

Güreş bitmiş, Çalık yenilmişti. Yamtar soluyarak şöyle dedi:

– Yenildiğin iyi oldu. Bak akşam olmuş.

Çalık cevap verdi:

– İyi olmadı. Tavşan gitti.

– İyi oldu. Yoksa bu gece aç kalacaktık.

– İyi olmadı. Bu gece aç kalacağız.

İkisi de demin yuvarlandıkları bayıra tırmandılar. Atlar hâlâ otluyor, tavşanlar yerde yatıyordu. İki yorgun çeri bayırı çıkınca büsbütün yoruldu. Geniş geniş soluyorlardı. Çalık yere çöktü. Yamtar da öyle yaptı. Çalık artık tavşanı da yitirdikten sonra burada daha çok durmak istemiyordu. Soluyarak kalktı. Atına atladı. Yamtar’a hoşça kal diyerek sürdü. Yamtar onun ardından bağırdı:

– Hey! Buraya gel!

Çalık döndü. Yamtar elini yere uzatarak:

– Sadağınla kılıcını almadan mı gidiyorsun?

Çalık can sıkıntısı ile ne yaptığını bilmiyordu. Atından yere indi. Yorgun hareketlerle kılıcını kuşandı. Bu sırada Yamtar atına atlamıştı. Sürdü. Çalık bir ona bir de yere baktıktan sonra bağırdı:

– Hey! Onbaşı! Buraya gel!

Yamtar döndü. Çalık sordu:

– Tavşanları almadan mı gidiyorsun?

İkisi de yorgunluktan ne yaptıklarını bilmiyorlardı. Çalık öğleden akşama kadar canla başla güreştikten sonra tavşanı kaptırmış, evine eli boş dönüyordu. Yolda Onbaşı Sançar’a rastladı. Sançar, onu tavşansız görünce sordu:

– Tavşanı ne yaptın? Yedin mi?

Çalık bir yandan atını sürdü. Bir yandan da mırıldandı:

– Tavşanı yemedim ama bir halt yedim ki sorma Onbaşı!

Çalık, çadırına girince şaşkınlıktan gözleri açıldı: Karısı bir geyiği parçalamış, kızartıyordu. Bir anda iştihı açılan at uşağı, kendi eli boş döndüğünü unutarak: “Bunu nereden buldun?” diye sordu. Karısı biraz dargınlığa benzer bir sesle: “Avladım!” diye cevap verdi. Çalık, içinden karısını beğenmiş, fakat ses çıkarmamıştı. Anası ise açlıktan ayakta duracak gücü kalmamış oğluna yardım edecek yere ona çıkıştı.

– Baban sığını diri tutar, kısrağın kemiğinden kımız çıkarırdı. Sen hiç ona çekmemişsin.

Çalık anasına sert sert baktı. Keskin bir söz edecekti ama karısı daha önce davrandı:

– Çin’de üç yıl tutsak kalıp beceriksizleşmiş!

Karısı söze karışınca Çalık sustu. Çünkü onun ne yaman kadın olduğunu biliyordu. O, karısını hem çok sever, hem de ondan çekinirdi. Karısıyla evlendiğinin ilk ayında bir gün onunla ağız dalaşı etmiş, sonra iş kıızıışmış, yumruğa binmiş, Çalıkla karısı iki pehlivan gibi dövüşmüşlerdi. Çalık bu dövüşte karısını bastıramamış, hatta eline kırbacı geçiren karısından yaman iki kırbaç yiyerek yüzü kan içinde kalmıştı. İşte mal

meydanda idi: alık kendisine verilen tavşanı bile kaptırdığı halde karısı koca geyik yakalamıştı.

Fakat anası işi yine kızıştırdı:

– alık, sen artık erlikten de mi çıktın? Attığın ok tutmuyor mu?

alık Çin’de tutsak kaldığı yıllarda yalan söylemesini öğrenmişti. Kurtulmak için başka çıkar yol bulamıyordu:

– Beni av vuramadı diye sana kim dedi?

– Hani nerede?

– Nerede olacak, Yamtar’da!

– Neden Yamtar’da?

– Ben verdim!

– Niçin?

– Yamtar kolay kolay doyar mı? Evi kalabalık!

– Kişi önce kendi evini düşünür. Karın geyiği vurmasa ne olacaktı?

– Vuracağını bilmesem avı Yamtar’a verir miydim?

Eti kızarmıştı. alığın karısı önce kaynanasına, sonra çocuklara, daha sonra da Çalığa birer parça kesip verdi. En sonra da kendisi aldı. Konuşmuyorlar, iştahla yiyorlardı.

alık o gece rahat bir uyku uyudu. Düşünde hep iyi şeyler görüyor, her attığı okta bir sığın, bir geyik vurarak kimini Yamtar’a, kimini Sançar’a veriyor, hatta Binbaşı Işbara Alp’a da diri yakaladığı bir geyiği götürüyordu. Taryhy proza